

สรุป ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยเพื่อการแก้ไข้ปัญหา

๑. สรุป

จากการศึกษาวิเคราะห์สภาพทั่วไปของจังหวัดชายแดนภาคใต้ และจากการวิจัยลักษณะและกระบวนการในการผสมกลมกลืนชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของทางราชการ รวมตลอดถึงปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติต่าง ๆ ทั้งที่กล่าวมาเป็นลำดับแล้วนั้น อาจสรุปเป็นข้อยุติได้ดังนี้.-

๑.๑ จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นจุดต่อแหลมทั้งในทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางวัฒนธรรม ปัญหาอันเป็นความล่อแหลมต่าง ๆ ทั้งกล่าวได้มีมานานแล้ว และสืบเนื่องมาจนกระทั่งทุกวันนี้

๑.๒ สถานการณ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ในช่วงระยะเวลาปี พ.ศ. ๒๕๑๖ - ๒๕๑๘ นับว่ารุนแรงมากเรียกได้ว่าอยู่ในขั้นวิกฤต ที่สำคัญที่สุดคือ ได้มีความพยายามทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ ที่จะแบ่งแยกเอาดินแดนจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยไปเป็นรัฐอิสระ หรือไปรวมกับมาเลเซีย โดยการใช้จ่ายของการยึดถือศาสนาเดียวกัน เป็นเครื่องมือดำเนินการ

๑.๓ ลักษณะและกระบวนการในการผสมกลมกลืนชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของทางราชการ ได้บังเกิดผลเกื้อกูลต่อประชาชนในจังหวัดเหล่านี้เป็นอย่างมาก แต่เนื่องจากมีปัญหาสำคัญหลายประการ ทั้งได้วิเคราะห์มาเป็นลำดับ ทำให้การดำเนินงานของทางราชการไม่บรรลุผลตามเป้าหมายของนโยบายที่กำหนดไว้

๒. ข้อคิดเห็น

จังหวัดชายแดนภาคใต้มีปัญหาทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ซึ่งเป็นปัญหาเรื้อรังและทับถมมาเป็นเวลานาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านเศรษฐกิจ มาตรฐานการครองชีพต่ำ เพราะประชาชนมีรายได้น้อยและไม่แน่นอน เนื่องจากต้องพึ่งพาอาศัยอาชีพในด้านการเกษตร การทำนาไม่พอบริโภคในท้องที่ การทำไร่และการทำสวนยางพารา แม้จะเป็นรายได้หลัก แต่ผลิตผลลดลงทุกปี ประกอบกับปัญหาความไม่สงบของบ้านเมือง ทำให้การ

ผลิตทำไม่ได้เต็มที่ ในด้านสังคมก็มีปัญหาไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าปัญหาทางเศรษฐกิจ ปัญหาทางสังคมนี้ เนื่องจากศาสนาอิสลามที่ชาวไทยมุสลิมยึดมั่นอยู่เป็นศาสนาที่เข้มงวด ไม่มีลักษณะอ่อนตัว (flexible) หรือใจกว้างขวาง (toleration) เหมือนกับพุทธศาสนา จึงทำให้ชุมชนมุสลิมที่นับถือศาสนาอิสลามเป็นชุมชนที่ปิด มีลักษณะค่อนข้างไปในทางแยกตัวโดดเดี่ยวจากชุมชนอื่น จะเห็นได้จากพิธีกรรมทางศาสนา ขนบประเพณี ความเชื่อ การประกอบอาชีพ การตั้งครอบครัว ความสัมพันธ์ในวงศาควาญาคี หรือการสังคัมระหว่างกัน ตลอดจนวิถีชีวิตประจำวันที่ไม่ปะปนเกี่ยวพันหรือติดต่อกับชุมชนอื่น สภาพเช่นนี้ก่อให้เกิดลักษณะบางประการที่สำคัญก็คือ ชุมชนมุสลิมปิด ยากต่อการทำให้เกิดการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม ชนพวกลี้ภัยรับและยึดถืออยู่เฉพาะในส่วนที่เป็นของตัวเองเท่านั้น วัฒนธรรมอื่นไม่ยอมรับ ชุมชนปิดเช่นนี้มีอิทธิพลต่อทัศนคติ อุปนิสัย การสนองตอบของชาวไทยมุสลิมควย เช่น จะมีท่าทีไปในทางไม่ไว้วางใจ ลังเลใจ สงสัย ไม่แน่ใจอยู่เสมอ บางครั้งอาจเกิดความเข้าใจผิด ๆ ที่สืบทอดกันมาจนกลายเป็นมรดกทางสังคม โดยถือว่าการสนใจหรือเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหรือกิจกรรมของชุมชนอื่น ๆ ตัวอย่างเช่น การศึกษาภาษาไทย การสมาคมใกล้ชิดกับคนศาสนาอื่นนอกจากศาสนาของตน เป็นการละทิ้งศาสนาอิสลามและเป็นผลร้ายต่อศาสนาของตน และเป็นนิสัยที่ไม่พึงกระทำ ลักษณะเช่นนี้ย่อมก่อให้เกิดปัญหาทางการเมือง การปกครอง และการสร้างความเจริญก้าวหน้าในชาติ อย่างน้อยก็เป็นอุปสรรคต่อการสร้างความเป็นปึกแผ่นภายในประเทศชาวไทยมุสลิมมีหลักเกณฑ์ในการตัดสินว่า บุคคลจะเป็นพวกไหนนั้น อยู่ที่ว่า บุคคลนั้นนับถือศาสนา ขนบประเพณี ภาษา หรือพูดง่าย ๆ ว่า วัฒนธรรมร่วมกับใคร ในกรณีนี้ชาวไทยมุสลิมถือคนว่าเป็นพวกเดียวกับชาวมลายูในประเทศมาเลเซียมากกว่า เพราะมีวัฒนธรรมร่วมกันกับประชาชนพวกนั้น ความคิด ความรู้สึก ความเชื่อและท่าทีของชาวไทยมุสลิมเช่นนี้เป็นปัญหาทางการเมืองการปกครอง ความจงรักภักดีที่มีต่อชาติบ้านเมืองก็ตี ความรู้สึกที่ว่าคนจะต้องเสียสละเพื่อประเทศชาติก็ตี หากได้เป็นสิ่งที่ชาวไทยมุสลิมสนใจหรือเห็นความสำคัญแต่อย่างใด ตรงกันข้าม ชาวไทยมุสลิมเหล่านี้กลับสนใจในความเคลื่อนไหวของประเทศมาเลเซีย เพราะเหตุที่ว่าคนมีลักษณะเผ่าพันธุ์และวัฒนธรรมอย่างเดียวกันกับชาวมลายูเซีย ซึ่งความผูกพันทางวัฒนธรรมดังกล่าวเป็นสิ่งที่ลึกซึ้ง การกระทำทางการเมืองใด ๆ มักจะแสดงออกทางเผ่าพันธุ์ วัฒนธรรมนิยมมากกว่าเหตุผลอื่น

๓. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยเพื่อการแก้ไขปัญหา

ผู้เขียนขอเสนอข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยเพื่อการแก้ไขปัญหารื่องการผสม
กลมกลืนชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังต่อไปนี้ :-

๓.๑ ด้านการเมืองการปกครอง

๓.๑.๑ ปลุกฝังความสำนึกในความเป็นไทย ความจงรักภักดีต่อชาติและ
พระมหากษัตริย์ โดยให้ประชาชนได้รู้ความแตกต่างในเรื่องศาสนาและวัฒนธรรม มีได้
แบ่งแยกความเป็นชาติเดียวกัน

๓.๑.๒ ให้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับระบบการปกครอง การเมือง สิทธิและ
หน้าที่ทางกฎหมายและการเมืองในฐานะที่เป็นคนไทย และเน้นในเรื่องความสมัครสมาน
สามัคคีของคนในชาติ รวมทั้งสนับสนุนให้คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารงานท้องถิ่น
มากขึ้น

๓.๑.๓ จัดให้มีมาตรการหรือวิธีการที่จะทำให้ประชาชนรู้สึกในความ
จำเป็นและประโยชน์ของการใช้ภาษาไทยแทนภาษามลายูโดยทั่วไปขึ้นโดยรวดเร็ว

๓.๑.๔ ปรับปรุงและเพิ่มสมรรถภาพและประสิทธิภาพในด้านการปกครอง
จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ดียิ่งขึ้น รวมทั้งการกำจัดปราบปรามข้าราชการที่ก่อความเดือดร้อน
ให้กับประชาชน และกวาดล้างการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่ติดต่อกับประชาชน ให้สามารถเข้า
ถึงประชาชน

๓.๑.๕ ส่งเสริมให้มีการสร้างและปรับปรุงทางหลวงจังหวัดและทางหลวง
ชนบท ที่สามารถติดต่อกันได้ไต่มาที่สุด และใช้ได้ทุกฤดูกาล รวมทั้งการปรับปรุงสภาพท้องถิ่น
ผังเมือง อาคารสถานที่ และการสาธารณูปโภคในเขตจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้มีสภาพดีขึ้น
อย่างน้อยก็ควรให้ใกล้เคียงกับของมาเลเซีย ทั้งนี้ เพื่อคึงจิตใจของชาวไทยมุสลิมให้ยึดมั่น
ภักดีต่อประเทศไทย

๓.๑.๖ การสร้างคุณภาพทางเชื้อชาติ โดยการอพยพชาวไทยพุทธเข้า
ไปอยู่ในนิคมพัฒนาต่าง ๆ ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ควรสนับสนุนให้ดำเนินการต่อไป แต่ควร
ปรับปรุงวิธีดำเนินงานให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

๓.๑.๗ การดำเนินงานตามโครงการศูนย์ประสานงานปกครองจังหวัด
ชายแดนภาคใต้ โครงการอบรมวิชาภาษามลายูแก่ข้าราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ และ

โครงการศึกษาภาษาและวัฒนธรรมท้องถิ่นของข้าราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีบางส่วนที่ซ้ำหรือเหลื่อมล้ำกันอยู่ จึงสมควรรวมโครงการทั้ง ๓ นี้เข้าเป็นโครงการเดียวกัน

๓.๑.๘ ควรให้ความสำคัญแก่บรรดาผู้นำทางศาสนา ซึ่งเป็นที่เคารพนับถือของประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เช่น โต๊ะอิหม่าม โต๊ะครู โต๊ะหะยี มากขึ้น เพื่อประโยชน์ในทางการปกครอง ทั้งนี้ เพราะมักจะปรากฏว่ากิจกรรมใดที่ได้รับการสนับสนุนจากโต๊ะอิหม่าม โต๊ะครู หรือโต๊ะหะยีแล้ว มักจะได้รับการสนับสนุนจากประชาชนเป็นอย่างดีด้วย

๓.๑.๙ ใช้มาตรการขั้นเด็ดขาดในการปราบปรามโจรผู้ร้าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งพวกขบวนการโจรก่อการร้ายหรือขบวนการแบ่งแยกดินแดน โจรจีนคอมมิวนิสต์ และผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ โดยกำหนดนโยบายในการปราบปรามอย่างแนบแน่นและต่อเนื่อง มีการประสานงานในการปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ

๓.๑.๑๐ กำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อป้องกันมิให้ต่างประเทศเข้าโจมตีหรือฉวยโอกาสใช้สถานการณ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นเครื่องมือหาประโยชน์ในทางที่เป็นภัยต่อประเทศไทย

๓.๒ ด้านการเศรษฐกิจ

๓.๒.๑ เร่งรัดพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ได้ผลจริงจังตามแผนที่กำหนดไว้ทุกระดับ และปรับปรุงให้ภาคนี้มีสภาพทัดเทียม หรือดีกว่าบริเวณชายแดนประเทศมาเลเซีย เพื่อหวังผลทางการเมืองควบคู่ไปกับการเศรษฐกิจ

๓.๒.๒ เปลี่ยนแปลงทัศนคติเกี่ยวกับการดำรงชีวิตในสังคมสมัยใหม่ ให้สอดคล้องกับระบบเศรษฐกิจปัจจุบัน โดยเฉพาะในแง่ความเชื่อดั้งเดิมที่ว่า การเรียนรู้ศาสนาเพียงอย่างเดียวเป็นการเพียงพอ ซึ่งไม่ถูกต้องในสังคมปัจจุบัน เพราะการเรียนรู้วิชาชีพเป็นสิ่งสำคัญในการดำรงชีวิตที่ดีเช่นเดียวกันด้วย

๓.๒.๓ ให้ความรู้วิชาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการแรงงานในท้องถิ่น และสามารถประกอบอาชีพได้อย่างจริงจัง

๓.๒.๔ สนับสนุนให้ชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ความร่วมมือในการพัฒนาเศรษฐกิจ เช่น การประชาสัมพันธ์ให้เข้าใจ ให้ราษฎรรับผิดชอบ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ทุกระดับต้องเข้าใจจิตใจประชาชนเป็นอย่างดี

๓.๒.๕ การวางแผนพัฒนาระดับภาคและระดับจังหวัด ควรจะเริ่มกระทำอย่างรีบเร่ง หน่วยงานที่ปฏิบัติการอยู่ในบริเวณที่มักเกิดความจากคอมมิวนิสต์ควรมีแผนงานที่แน่ชัด และปฏิบัติงานให้สอดคล้องและมุ่งไปสู่เป้าหมายเดียวกัน

๓.๒.๖ โครงการทุกโครงการทางเศรษฐกิจจะต้องเป็นโครงการที่มีผลถึงตัวประชาชนโดยตรง

๓.๒.๗ การพัฒนาคนกำลังคน ให้ขยายการศึกษาในทุกๆ ระดับ ทั้งในสายสามัญและสายอาชีวศึกษาแขนงต่าง ๆ ซึ่งเหมาะสมกับความต้องการทางเศรษฐกิจในภาคใด เช่น วิชาวิศวกรรมเหมืองแร่ การเกษตรและการปกครอง พัฒนาการศึกษาระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจของภาคใด แก้ปัญหาโรงเรียนปอเนาะโดยให้หันไปสอนวิชาชีพ โดยชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ที่นักเรียนจะพึงได้รับจากการอบรมวิชาชีพ

๓.๒.๘ ในด้านพยาบาล ควรเร่งรัดโครงการปรับปรุงบูรณะสวนยาง กำหนดการรักษาโรคระดับรากายาง ศึกษาและดำเนินการเกี่ยวกับตลาดยาง

๓.๒.๙ ปรับปรุงจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว เพื่อประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้จะได้มีรายได้เพิ่มขึ้น

๓.๒.๑๐ เผยแพร่นโยบายประชากรและการวางแผนครอบครัว โดยชี้ให้เห็นความสำคัญของขนาดครอบครัว ซึ่งมีความสัมพันธ์กับปัญหาทางเศรษฐกิจ

๓.๓ กานสังคัม

๓.๓.๑ พัฒนาการศึกษาคำขึ้น เพื่อให้ประชาชนรู้หนังสือไทยและพูดไทยได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้ เพราะการศึกษาเป็นมาตรการสำคัญที่จะชักจูงให้ประชาชนได้สำนึกถึงความป็นไทยของตนโดยแท้จริง

๓.๓.๒ ใช้สื่อมวลชนประเภทวิทยุและโทรทัศน์ของทางราชการให้เป็นผลจริงจังและถึงตัวประชาชนอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในท้องถิ่นที่ห่างไกลจากตัวเมือง เพื่อบังเกิดผลผลักดันให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในภาษาไทย โดยเฉพาะปัญหาเรื่องโทรทัศน์ที่มาเลเซียส่งเข้ามาในเขตจังหวัดชายแดนภาคใต้นั้น จะต้องแก้ไขให้ได้โดยเร็ว

๓.๓.๓ ใช้กิจกรรมบันเทิง เช่น ภาพยนตร์ คนตรี ฯลฯ เป็นเครื่องมือเผยแพร่ภาษาไทยให้มากยิ่งขึ้น

๓.๓.๔ สร้างสรรค์ระบบสัญลักษณ์ต่าง ๆ ขึ้น ให้เป็นเครื่องดึงดูดใจให้ใกล้ชิดกับความเป็นไทยมากขึ้น เช่น ป้ายชื่อถนน ฯลฯ เป็นต้น

๓.๓.๕ ให้ประชาชนได้เรียนรู้ถึงขนบธรรมเนียมประเพณี และการดำเนินชีวิตประชาชนในภาคต่าง ๆ เพื่อสร้างทัศนคติให้กว้างขวาง

๓.๓.๖ ให้ประชาชนได้เรียนรู้ความเป็นจริงทางสังคมที่ประเทศชาติอาจประกอบด้วยชนหลายเชื้อชาติ หลายภาษา และวัฒนธรรม แต่ที่รวมกันเป็นปึกแผ่นได้

๓.๓.๗ ในหลักสูตรการสอนในโรงเรียนทุกประเภทควรเน้นในเรื่องภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ของชาติ ในส่วนที่จะสนับสนุนความรู้สึกรักและภูมิใจในความเป็นไทย และเว้นในเรื่องที่จะก่อให้เกิดความรู้สึกขัดแย้ง ความเข้าใจผิด หรือจะเป็นผลร้ายต่อความสำนึกในความเป็นไทยของประชาชน

๓.๓.๘ อบรมชี้แจงให้ประชาชนมีความเข้าใจในหลักศาสนา และมีการปฏิบัติอย่างถูกต้อง และเหมาะสมกับสภาพสังคมและเศรษฐกิจ ปรับปรุงวิชาเกี่ยวกับศาสนาในโรงเรียนทุกประเภทที่มีการสอนศาสนาให้เป็นแบบและมาตรฐานเดียวกันด้วย

๓.๓.๙ ให้ประชาชนได้เรียนรู้ถึงการดำเนินชีวิตของผู้นับถือศาสนาอิสลามในภาคอื่น เพื่อเน้นให้เห็นว่าการนับถือศาสนาต่างกันได้เป็นเหตุแห่งความแตกแยก ในขณะที่เดียวกันก็เพื่อให้มีทัศนคติที่กว้างขวางต่อคนนับถือศาสนาอื่น

๓.๓.๑๐ ให้เรียนรู้ถึงเหตุผลและความจำเป็นอย่างถูกต้องในเรื่องการไปประกอบศาสนกิจ ณ นครเมกกะ เพื่อสามารถปฏิบัติให้เหมาะสมกับสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจในปัจจุบันและอนาคต

๓.๓.๑๑ แก้ไขทัศนคติผิด ๆ ในการนับถือศาสนา เพื่อมิให้มีความเชื่อโดยไม่วางใจถึงเหตุผล

อนึ่ง จากการศึกษาและวิเคราะห์เรื่องการผสมกลมกลืนชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปรากฏว่ามีปัญหาอุปสรรคหลายประการดังกล่าวแล้วข้างต้น แต่ผู้เขียนใคร่ขอเน้นว่าปัญหาเรื่องการศึกษาเป็นปัญหาที่สำคัญยิ่ง และควรหาทางแก้ไขโดยเร็ว ทั้งนี้เพราะการศึกษามีส่วนสำคัญในการแก้ไขปัญหาคานอื่นด้วย กล่าวคือ

๑. การศึกษาช่วยให้ชาวไทยมุสลิมมีความรอบรู้และความสามารถใช้ภาษาไทยได้โดยเร็ว ทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน

๒. การศึกษาช่วยเปลี่ยนแปลงพื้นฐานเกี่ยวกับทัศนคติและจิตใจของชาวไทยมุสลิมให้มีความจงรักภักดีต่อชาติและให้ความสนับสนุนร่วมมือกับรัฐบาล

๓. การศึกษาช่วยให้ชาวไทยมุสลิมมีความเข้าใจและปฏิบัติตามหลักศาสนาอิสลามอย่างถูกต้อง เพื่อสามารถอยู่รวมในสังคมกับคนไทยศาสนาอื่นได้โดยไม่เกิดปัญหาขัดแย้ง

๔. การศึกษาช่วยให้ชาวไทยมุสลิมมีความรู้ความสามารถประกอบอาชีพ เป็นผลดีแก่เศรษฐกิจของตนเอง ครอบครัว และชุมชน ได้ทัดเทียมกับประชาชนในจังหวัดอื่น ๆ

ดังนั้น หากทางราชการสามารถดำเนินการแก้ไขปัญหาเรื่องการศึกษาได้ ปัญหาเรื่องความแตกต่างในด้านภาษา ศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม จะมีความสำคัญลดน้อยลงไป และจะหมดไปในที่สุด ความแตกแยกในเรื่องเชื้อชาติ ก็จะหมดลงไป และการที่จะถูกนักการเมืองผู้แสวงหาอำนาจทั้งในและนอกประเทศมาชักจูงให้หลงผิด หรือปลุกฝังความรู้สึกนึกคิดให้ออกนอกกรอบทางยอมเป็นไปไต่ยาก จะเหลือแต่ความรู้สึกรักชาติบ้านเมืองแต่อย่างเดียว การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่สุดในการผสมกลมกลืนชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ในการพิจารณาแก้ไขปัญหาระบบการศึกษา ผู้เขียนใคร่ขอเสนอแนะว่า ควรเร่งเร่งปรับปรุงเป็นพิเศษในเขตพื้นที่ ๓ จังหวัด คือ ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ส่วนจังหวัดสตูล ซึ่งมีสภาพน่าพอใจกว่าอีก ๓ จังหวัด ก็ควรได้ปรับปรุงการศึกษาภาษาไทยให้ดียิ่งขึ้น เพื่อให้เป็นจังหวัดตัวอย่างของ ๔ จังหวัดชายแดนภาคใต้

ในคำประชุมชนที่เป็นเป้าหมาย มุ่งปรับปรุงในชุมชนชนบทที่อยู่ห่างไกล มีประชาชนจำนวนมากและมีความล้าหลัง หรือมีปัญหามากกว่าชุมชนอื่นเป็นลำดับแรก โดยมีเป้าหมายให้เยาวชนที่จบการศึกษาภาคบังคับสามารถพูด อ่าน เขียนภาษาไทยได้ในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะในปัจจุบันมีปัญหาที่เด็กจบจากโรงเรียนภาคบังคับแล้วอ่านเขียนหนังสือไทยไม่ได้ ซึ่งจะต้องรีบแก้ปัญหานี้เป็นลำดับแรก

สำหรับบุคคลที่เป็นเป้าหมาย ควรมุ่งแก้ที่เยาวชนรุ่นใหม่เป็นหลัก โดยให้การศึกษอบรมอย่างจริงจังตั้งแต่เริ่ม เข้าเรียนหนังสือ และกวาดขันให้เด็กทุกคนเข้าโรงเรียนภาคบังคับโดยครบถ้วน เพื่อให้คนรุ่นใหม่มีความรู้ภาษาไทยดี ใช้ภาษาไทยในชีวิตประจำวัน มีความสำนึกในความเป็นไทย และพ้นออกจากสังคมปิดตามแบบดั้งเดิม สามารถอยู่รวมในสังคมกับคนศาสนาอื่น ๆ ได้โดยราบรื่น สำหรับผู้ใหญ่หรือผู้สูงอายุ นั้น ถึงแม้ว่าจะไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้โดยการศึกษาสามัญแล้ว ก็ต้องหาวิธีการให้การศึกษามือผู้ใหญ่หรือโดยใช้เครื่องมือสื่อสาร และวิธีการประชาสัมพันธ์ และการเผยแพร่อบรมชี้แจงในรูปแบบต่าง ๆ ที่สร้างความรู้ความเข้าใจ

ในการใช้ภาษาไทยเพิ่มขึ้น เพื่อให้มีความคิดกว้างขวางขึ้น และเพื่อให้ยอมรับการเปลี่ยนแปลง และเพื่อประโยชน์ในการให้บุตรหลานของตนได้รับการศึกษาแบบใหม่

ตามโครงการปรับปรุงแก้ไขการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของกระทรวงมหาดไทย ผู้เขียนมีความเห็นว่าทุกโครงการเป็นเรื่องน่าสนใจ และบางโครงการสมควรสนับสนุนให้กว้างขวางออกไป เช่น โครงการเปิดสอนชั้นเด็กเล็กในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ควรมีการขยายการศึกษาภาคบังคับออกไปด้วย สำหรับโครงการให้ทุนการศึกษาระดับฝึกหัดครูของนักเรียนไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีข้อสงสัยเกินกว่าที่แล้ว ๆ นามิปัญหาคือ เมื่อส่งบุคคลให้ไปเรียนหนังสือสูงขึ้นแล้วมักไม่กลับไปทำการสอนหรือทำงานในท้องถิ่นของตน ทางแก้จึงน่าจะกระทำโดยการคัดเลือกจากคนในท้องถิ่น จากหมู่บ้าน ตำบลนั้น ๆ เข้ามารับทุนแล้วส่งไปทำงานหรือไปสอน ในกรณีที่เป็นครูหลังจากสอนไปแล้ว ๒ - ๓ ปี จึงนำเข้ามารับทุนครูตามหลักสูตรฝึกหัดครูในระดับที่เหมาะสม โดยช่วยเหลือออกค่าใช้จ่ายให้ แล้วส่งกลับไปสอนอีก พร้อมกับช่วยเหลือค่าเช่าบ้านและค่าครองชีพที่จำเป็นอื่น ๆ เช่น ค่าอาหาร เสื้อผ้า ฯลฯ ครูเหล่านี้ก็อาจจะอยู่ในท้องถิ่นของตนได้

สำหรับโครงการจัดตั้งโทรทัศน์สาธารณะในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เนื่องจากโทรทัศน์เป็นเครื่องมือส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาไทยอย่างกว้างขวางและรวดเร็ว จึงสมควรที่จะเร่งรัดให้มีการขยายออกไปให้มากที่สุด โครงการจัดให้มีโทรทัศน์ประจำอำเภอทุกอำเภอ หากทำได้ควรวางโครงการขยายให้กว้างออกไปอีกถึงขั้นตำบลหรือหมู่บ้าน และควรส่งเสริมอย่างจริงจัง

ในเรื่องการดำเนินการส่งเสริมและปรับปรุงปอเนาะให้เป็นโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม กระทรวงศึกษาธิการน่าจะได้ดำเนินการกับปอเนาะที่ไม่ยอมแปรสภาพเป็นโรงเรียนราษฎร์ให้ยุบเลิกสลายตัวไปโดยเร็ว เพราะถ้าหากปล่อยให้สภาพอยู่เช่นนี้ อาจจะมีปัญหาแทรกซ้อนขึ้นมา และจะแก้ปัญหาก็ยากลำบากกว่าปัจจุบัน ขณะเดียวกันควรรีบเร่งดำเนินการส่งเสริมและปรับปรุงปอเนาะที่แปรสภาพเป็นโรงเรียนราษฎร์แล้วให้บรรลุดังวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายโดยเร็ว

นอกจากการแก้ไขปรับปรุงเรื่องการศึกษาแล้ว จำเป็นต้องแก้ไขและปรับปรุงปัจจัยสิ่งแวดล้อมในด้านต่าง ๆ พร้อมกันไปทุกด้าน ทั้งทางด้านการเมือง การปกครอง การเศรษฐกิจ และการสังคมจิตวิทยา ซึ่งต้องอาศัยส่วนราชการต่าง ๆ หลายฝ่ายร่วมกันดำเนินการแก้ไขไปพร้อม ๆ กัน

โดยที่ปัจจุบันส่วนราชการต่าง ๆ ใ้รับฉันทชอบดำเนินการเพื่อให้เกิดการผสมกลมกลืน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการดำเนินการส่งเสริมการใช้ภาษาไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้ อยู่แล้ว แต่ละส่วนราชการต่างก็มีแผนโครงการปฏิบัติเฉพาะส่วนของตนอยู่ แต่การปฏิบัติยังอยู่ในลักษณะต่างคนต่างทำ ขาดการประสานงานกัน ทำให้การปฏิบัติไม่บรรลุผลเท่าที่ควร ดังนั้น จึงควรจัดให้มี

๑. การประสานแนวความคิดในการปฏิบัติตามแผนและโครงการที่ได้มีอยู่แล้ว และที่จะมีขึ้นในอนาคตของส่วนราชการต่าง ๆ ใ้ดำเนินการไปสูเป้าหมายเดียวกัน โดยจัดให้มีกำหนดระยะเวลาลำดับความสำคัญเร่งด่วนของแผนและโครงการ จัดให้มีการสนับสนุนทางงบประมาณ กำลังเจ้าหน้าที่ และเทคนิคการบริหาร
๒. พิจารณาจัดทำแผนหรือโครงการเพิ่มเติมขึ้น เฉพาะในส่วนที่ยังขาดหรือมีช่องว่างอยู่
๓. พิจารณาปรับปรุงหรือสนับสนุนให้แก้ไข เปลี่ยนแปลงแผน หรือโครงการเฉพาะในส่วนที่ยังไม่มีผลเพียงพอให้เหมาะสมยิ่งขึ้น
๔. จัดให้มีการประสานการปฏิบัติงานตามแผนและโครงการที่วางไว้ และมีการควบคุมตรวจสอบ ตลอดจนการประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการศึกษาจะเป็นหนทางที่ดีที่สุดในการช่วยให้เกิดการผสมกลมกลืนชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ แต่เนื่องจากปัจจุบัน จังหวัดชายแดนภาคใต้ กำลังเผชิญอยู่กับปัญหาเรื่องโจรผู้ร้ายต่าง ๆ ซึ่งกำลังก่อความรุนแรงขึ้นโดยทั่วไป และมีแนวโน้มจะรุนแรงยิ่งขึ้นในอนาคต คงได้วิเคราะห์มาเป็นลำดับแล้วนั้น ดังนั้น ผู้เขียนจึงมีความเห็นว่า การแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ในช่วงระยะเวลาแรกจะต้องดำเนินการแก้ไขปัญหเกี่ยวกับความไม่สงบเรียบร้อยเป็นประการสำคัญ การสร้างความมั่นคงและความปลอดภัยแก่ประชาชน ต้องถือเป็นความเร่งด่วนพิเศษของทางราชการ เพราะถ้าแก้ปัญหานี้ไม่ได้เป็นอันดับแรกแล้ว การแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่ตามมาจะไร้ผล เพราะความสงบสุขย่อมเป็นกุญแจหรือเงื่อนไขสำคัญที่สุดของการแก้ปัญหาและการพัฒนาอื่น ๆ ทางราชการต้องหาทางลดอิทธิพลและขจัดองค์การนอกกฎหมาย ที่มุ่งร้ายต่อความสงบสุขของแผ่นดินและประชาชนในบริเวณนั้น ซึ่งกลุ่มดังกล่าวได้มีการดำเนินการที่เป็นองค์การ และแผ่อิทธิพลอยู่โดยทั่วไป เช่น ขบวนการโจรก่อการร้าย (ขบวนการแบ่งแยกดินแดน) โจรจีนคอมมิวนิสต์ ฆูก่อการร้ายคอม-

มิวนิสต์ และโจรผู้ร้ายธรรมดาทุกกลุ่มต่าง ๆ

พร้อม ๆ กับการแก้ปัญหาเรื่องนี้ ทางราชการจะต้องหาทางปรับปรุงงานของภาคใต้ที่เป็นระบบ (systematic approach) นั่นคือ การแก้ปัญหาทุกทางไปพร้อม ๆ กัน ได้แก่ การพัฒนาในเรื่องต่าง ๆ เช่น การคมนาคม การอาชีพ การกำหนดแนวทางการศึกษา การปรับปรุงตัวข้าราชการ และการสร้างความผูกพันทางการเมือง ตลอดจนส่งเสริมวัฒนธรรมของชาติ เพื่อให้เกิดความผูกพันต่อชาติอันเป็นส่วนรวม

การแก้ไขปัญหাজังหวัดชายแดนภาคใต้ในลักษณะดังกล่าวนี้ จะช่วยบรรเทาวิกฤตการณ์ และเป็นรากฐานสำคัญในการแก้ไขปัญหในระยะยาวด้วย

อนึ่ง สำหรับโครงการจัดตั้งนิคมสร้างตนเองพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างคุณภาพทางเชื้อชาติระหว่างประชาชนที่นับถือศาสนาพุทธ ซึ่งอาจเรียกได้ว่า เป็นชนส่วนน้อยในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ แต่เป็นชนส่วนใหญ่ของประเทศ กับชาวไทยมุสลิม ซึ่งเป็นชนส่วนใหญ่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ แต่เป็นชนส่วนน้อยของประเทศ รัฐบาลควรถือเป็นนโยบายสำคัญที่จะต้องดำเนินการโดยเร่งด่วน เพื่อก่อให้เกิดคุณภาพระหว่างจำนวนประชากรที่นับถือศาสนาแตกต่างกันดังที่กล่าวมาแล้ว ให้อยู่ในอัตราส่วนที่ใกล้เคียงกัน หรือเท่ากัน ซึ่งจะก่อให้เกิดการผสมผสานกันทางวัฒนธรรม และจะนำมาซึ่งการผสมกลมกลืนในที่สุด.